

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

*Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano*

Številka: 322-12-3/2019/3
Ljubljana, 23. 8. 2019

Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj sta, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05- uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejeli naslednje

POROČILO

k problematiki odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj sta na skupni seji 8. 8. 2019 obravnavali pobudo državnega svetnika Branka Tomažiča za razpravo o problematiki odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave.

V uvodu skupne seje je pobudo predstavil pobudnik izredne skupne seje Branko Tomažič. Poudaril je, da Državni svet že dlje časa opozarja na nujnost čimprejšnjih intenzivnejših posegov v populacijo medveda in volka z namenom preprečitve širjenja populacij oziroma zmanjševanje populacij. Številčnost populacij medveda in volka ne omogoča strpnega sobivanja z ljudmi, ampak povzroča vse več konfliktnih situacij in spodbuja strah med kmeti in ostalimi prebivalci na podeželju. Velike zveri se zaradi pomanjkanja hrane vse pogosteje pomikajo proti naseljem in tam povzročajo ne le gospodarsko škodo, temveč resno ogrožajo življenje in varnost prebivalcev. Kljub sprejemu interventnega zakona je stanje na področju trajnega upravljanja z velikimi zvermi skrb vzbujajoče. Slovenija kljub leta 1999 ratificirani Bernski konvenciji (Konvencija o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov), ki omogoča uveljavljanje izjem pri upravljanju z veliki zvermi, če gre za varnost ljudi in premoženja, tega ne izvaja. Pobudnik je poudaril, da je bilo ob podpisu Bernske konvencije v strokovni študiji zapisano, da Slovenija lahko prenese 400 - 600 medvedov, njihovo število pa je v zadnjih letih vztrajno naraščalo in sedaj govorimo že o 1200 medvedih in 100 volkovih. Slovenija ne zdrži tako številčne populacije velikih zveri na svojem območju, posledice v obliki škod pa so zaradi številnih napadov volkov in medvedov na domače živali vse večje.

Pobudnik je izpostavil, da morata komisiji v sklepih seje od pristojnih institucij zahtevati odgovore, zakaj interventni zakon ne deluje oziroma se izvaja tako počasi in kateri ukrepi so še potrebni za zaščito varnosti državljanov in njihovega

60
LET
STAVBE

premoženja. Obenem je predlagal, da pristojni ministrstvi v luči nedavnih dogodkov tudi ocenita dejansko stanje na terenu in predlagata učinkovitejše ukrepe, ki bi omogočili boljše upravljanje z velikimi zvermi.

V nadaljevanju se je potekala razprava, v kateri so svoja stališča predstavili tako državni svetniki kot tudi vabljene institucije. Na seji so sodelovali predstavniki Ministrstva za okolje in prostor in Agencije RS za okolje, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Lovske zveze Slovenije, Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in Zavoda za gozdove Slovenije.

Predstavnica Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) je izpostavila, da vse službe želijo uspešno upravljanje z velikimi zvermi in ureditev razmer na terenu, zato MOP tesno sodeluje z Zavodom za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: ZGS), Agencijo RS za okolje (v nadaljevanju: ARSO) in Lovsko zvezo Slovenije (v nadaljevanju: LZS). Vsi napori so v skladu z zakonodajo usmerjeni v ureditev razmer, ki so nastale po zaustavitvi izvajanja odlokov za odvzem velikih zveri z odstrelom s strani Upravnega sodišča, tako da bodo le-te postale vzdržne za kmete. Statistični podatki kažejo, da je v 2019 ARSO na podlagi Uredbe o prostoživečih živalskih vrstah do 7. 8. 2019 izdala 9 dovoljenj za odstrel 11 rjavih medvedov in 3 dovoljenja za odstrel 6 volkov. Predstavnica MOP je opozorila na pripravo predpisov za odvzem medveda in volka za obdobje 2020 in na obnovljeno strategijo upravljanja z rjavim medvedom. Poudarila je, da se škode redno izplačujejo, do 8. 8. 2019 je bilo rešenih 97 od 150 vloženih vlog in izplačano 87.199 evrov za škodne primere zaradi volka. Glede škod rjavega medveda je bilo do 8. 8. 2019 rešenih 42 od 103 vlog, izplačano pa je bilo 20.625 evrov. Pri sofinanciranju dodatne zaščite je ARSO do 8. 8. 2019 prejel 18 vlog (8 podpisanih, 1 zavrnjena, 7 v obravnavi). Monitoring številčnosti živali se redno izvaja s strani ZGS, Univerze v Ljubljani in nevladnih organizacij. Izpostavila je ukrepe za podporo rejcem - možnost sofinanciranja zaščitnih sredstev, možnost plačila dodatnega dela zaradi varovanja premoženja, plačila za pastirja, pastirske pse, delo zaradi namestitve nočnih ograj in svetovanje kmetom, vendar lahko le tesno sodelovanje glede varstva narave, kmetijstva, gozdarstva in lovstva prinese ustrezne rešitve upravljanja z medvedom in volkom in tudi z drugimi zavarovanimi vrstami živali. Predstavnica MOP je izpostavila zahtevnost dela, ki ga opravljajo ZGS in LZS ter lovske družine. Po njenem mnenju se mora tema upravljanja z velikimi zvermi vrniti na strokovno raven, saj bo le-tako mogoče uspešno urediti razmere na terenu.

Predstavnik Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) je v razpravi poudaril zaskrbljenost nad dogajanjem na terenu, saj bi poslabšanje položaja lahko vplivalo na razvoj slovenskega kmetijstva in ohranjanje poseljenosti podeželja. Sedanje razmere so odraz upravljanja z velikimi zvermi v preteklosti. MKGP ocenjuje, da ni mogoče na vseh območjih zagotavljati varnosti domačih živali in kmetovanja z zaščitnimi ograjami, kljub temu pa so sproženi nekateri postopki pri Evropski komisiji, ki bodo omogočili povečanje deleža sofinanciranja zaščitnih ograj (preko PRP). MKGP predlaga povečanje s sedanjih 30-50% na 50-90% sofinanciranja. V MKGP ocenjujejo, da je uspešnost izvajanja interventnega zakona pri medvedu zadovoljiva, slabša pa je pri volkovih, zato sta MOP in MKGP v dogovoru z ZGS in LZS sklenili, da priskoči lovskim družinam na pomoč tudi intervencijska skupina ZGS. Glede slabe realizacije odstrela volkov je po mnenju ministrstva treba ugotoviti, ali je razlog za tak rezultat res v pomanjkljivosti intervencijskega zakona. Predstavnik MKGP je opozoril, da smo v Sloveniji že v letih

od 2006 do 2011 beležili bistveno večje škode zaradi volka, zato mora delo potekati tudi v smeri promocije preventivnih ukrepov.

Predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: ZGS) je poudaril, da kljub drugačnemu prepričanju v javnosti, zaščitni ukrepi delujejo. Rekord glede škodnih primerov zaradi volka je bil dosežen v 2010 s 600 škodnimi primeri, trenutno pa jih beležimo približno 200 zato ZGS ocenjuje, da je to rezultat uspešne preventivne zaščite na terenu. Strinjal pa se je z razpravljalci, da zaščitna ograja ni vedno rešitev, vendar je treba razmere ocenjevati od primera do primera, ukrepe pa temu ustrezno prilagajati. Upravljanje z velikimi zvermi temelji na kombinaciji ukrepov, med njimi je tudi odstrel, izjemno pomembna pa je pomoč države rejcem pri sofinanciranju ustreznih zaščit. Predstavniki ZGS je glede delovanja intervencijske skupine ZGS pojasnil, da gre za skupino 15 ljudi, ki lahko lovskim družinam pomagajo, če te to želijo. Glede očitkov, da interventni zakon ne deluje je izpostavil, da je bilo na podlagi interventnega zakona iz populacije rjavega medveda odvzeto že 66 osebkov in 2 volka, zato se je težko strinjati, da ni nič narejenega. Zahvalil se je lovskim družinam za delo, ki ga prostovoljno opravljajo. Glede slabših rezultatov odstrela pri volku je opozoril, da interventni zakon zavezuje, da se mora pred odstrelom volka zgoditi nekaj škodnih primerov v kratkem obdobju, šele nato pa se odstrel lahko izvrši. Izvršiti zahtevo iz interventnega zakona, da pride do odstrela tam, kjer je prišlo do konflikta, pa ni enostavno izvedljivo.

Predstavniki Lovske zveze Slovenije je opozoril, da gre v primeru odstrela volka za zahteven proces, ki ni primerljiv z odstrelom medveda. Lovci so aktivni pri izvajanju interventnega zakona, saj je med drugim mnogo lovcev tudi kmetov in rejcev živine in so zato zelo zainteresirani, da se predvideni odstrel izvede. Pozval je, da se rejci povežejo s starešino lovske družine in skupaj zbirajo informacije o gibanju volkov. Lovci bodo pri odstrelu uspešnejši, če bodo imeli več informacij o obnašanju volka, ki pleni domače živali. Opozoril je, da interventni zakon ni čudežna rešitev problemov na terenu, saj prinaša določene pogoje, ki otežujejo odstrel volka. Volk namreč upleni drobnico in se nato zelo hitro premakne daleč stran, pri čemer pa je z interventnim zakonom predpisano območje, znotraj katerega se ga lahko odstrela. Predstavniki LZS je poudaril, da bo treba doseči konsenz, kakšno število rjavih medvedov in volkov je sprejemljivo in je z njimi mogoče uspešno upravljati. Opozoril je tudi na spremembe pri upravljanju z jelenjadjo, ki se je na zahtevo nekaterih kmetijskih organizacij zgodila pred leti, posledično je prišlo do večjega odstrela le-te, kar je lahko delni razlog, da velike zveri hrano iščejo na pašnikih. Predstavniki LZS je opozoril, da so prostovoljska organizacija, ki ji nihče ne pokrije niti kilometrine, ko lovci pobirajo mrhovino, pri čemer je poudaril, da bi država olajšala njihovo delo že s tem, če bi subvencionirala zalaganje mrhovišč. Dotaknil se je tudi vprašanja intervencijske skupine, ki je lahko dobrodošla pomoč posamezni lovski družini, ne more pa bistveno zmanjšati zahtevno delo pri odstrelu volka.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (v nadaljevanju KGZS) podpira kmete v dokazovanju, da so na področju upravljanja z veliki zvermi potrebni odločnejši ukrepi že vrsto let. KGZS podpira nabor vseh ukrepov, ki bodo vzpostavili večjo varnost za ljudi in njihovo premoženje, strinja se tudi s svetovanji kmetom in s sodelovanjem z MOP in MKGP. Predstavniki KGZS je izpostavil, da je ukrep, ki ga skupna kmetijska politika ponuja na področju varovanja pred zvermi vrednoten tako nizko, da za kmete ni zanimiv, čeprav kmetijski svetovalci pri vsaki vlogi za subvencije kmetom predstavijo ukrep. Opozoril je, da je bil interventni zakon sprejet na predlog delovne skupine, ki deluje od letošnjega maja na KGZS in da ta delovna skupina redno

spremlja, kaj se po sprejetju zakona dogaja na terenu. Ugotavljajo, da interventni zakon na področju odstrela volka ne deluje.

Državni svetniki so v svojih razpravah opozarjali, da gre za probleme, ki trajajo že nekaj let, pri čemer pa se ministrstva in drugi državni organi na opozorila niso ustrezno odzivali in pravočasno ukrepali. Ugotavljajo, da so se napovedi vladnih predstavnikov ob sprejemanju interventnega zakona, da bo sprejeti zakon omogočil hitrejše ukrepanje pri interventnem odvzemu teh zveri brez dodatnih administrativnih postopkov, izkazale kot nerealne. Pozdravili so dogovor, da bo lovskim družinam pomagala intervencijska skupina ZGS. Glede na stanje na terenu je velikih zveri preveč in na določenih območjih kmetje razmišljajo o prenehanju kmetovanja, saj ne morejo delati samo za povračila škod in subvencije. Državni svetniki so zahtevali odgovore na konkretna vprašanja, zakaj interventni zakon na področju volka ne deluje, ali je težava v pogojih za odstrel in ali je v tem primeru pogoje nujno pretehtati in popraviti tako, da bo deloval. Treba je tudi ugotoviti ali vse službe in organizacije korektno sodelujejo in opravljajo delo, ki jim ga interventni zakon nalaga ter ali je treba razmisliti o dodatnih ukrepih. Kmetje in prebivalstvo na podeželju težko sprejema razlage o nujnem sobivanju z veliki zvermi, če je na drugi strani ogrožena njihova varnost in eksistenca. Lokalne skupnosti na ogroženih območjih pa morajo povečevati število šolskih prevozov in jih financirati, ker starši otrok zahtevajo varen dostop otrok v šole. Državne svetnike je tudi zanimalo koliko predlogov je ZGS podal za interventni odstrel na MOP in koliko odločb je bilo izdanih s strani MOP. Državni svetniki so opozorili, da se napake iz preteklosti pri gospodarjenju z zvermi ne smejo ponoviti in da mora biti upravljanje v prihodnje usmerjeno v ohranjanje števila zveri na vzdržni ravni, saj bodo sicer zaradi objektivnih danosti in značilnosti terena v Sloveniji (gostota poseljenosti prebivalstva, brez izrazitih neposeljenih področij) konflikti neizbežni.

Po opravljeni razpravi sta komisiji sprejeli naslednje s k l e p e:

1. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zahtevata hitrejše in učinkovitejše izvajanje Zakona o interventnem odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave ter pripravo zakonskih in podzakonskih aktov, ki bodo odpravili težave operativne narave, ki se pojavljajo ob izvajanju interventnega zakona (sprememba 9. člena zakona, ki opredeljuje lovska območja). V skladu s tem se Lovsko zvezo Slovenije in lovske družine poziva k intenzivnejšemu odstrelu volka in medveda.
2. Odvzem velikih zveri se mora prioritetno izvajati na območjih, kjer se pojavljajo škode in kjer je moten normalni ritem življenja lokalnega prebivalstva.
3. Pri ocenjevanju višine škode, nastale pri napadu velikih zveri, se mora upoštevati tudi vsa posredna škoda, vključno z manjkajočimi živalmi, katerih kadavrov se ni našlo, je pa nedvoumno, da so bile v čredi v času napada.
4. Ograje za zaščito premoženja pred napadi velikih zveri morajo biti dostopne za vse upravičence, ki te ograje zahtevajo, ne glede na to, ali so že utrpeli škodo zaradi napada velikih zveri ali ne.
5. Ograje so za rejce domačih živali neprimerne, zaradi česar je treba določiti in sprejeti ustreznejše ukrepe, ki bodo prilagojeni posameznemu rejcu glede na značilnost reje in konfiguracijo terena.

6. Komisiji zahtevata vzpostavitev takšnega števila velikih zveri kot je bilo v obdobju, ko zaradi števila velikih zveri ni bilo večjih konfliktnih situacij v prostoru. Velike zveri se ne smejo pojavljati na območjih, kjer jih takrat ni bilo.
7. Šakal mora postati lovna divjad. Obravnavati ga je treba kot tujerodno živalsko vrsto in temu prilagoditi ukrepe.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Cvetko Zupančič.

Predsednik Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Cvetko Zupančič, l.r.

Predsednik Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
Dušan Strnad, l.r.